

Užívání nových syntetických drog mezi problémovými uživateli drog – prevalence, vzorce užívání a související rizika jako výzva pro programy snižování škod v České republice

BĚLÁČKOVÁ, V.¹, JANÍKOVÁ, B.¹, TOMKOVÁ, A.¹, VACEK, J.¹, ZÁBRANSKÝ, T.¹, MRAVČÍK, V.^{1,2,3}, CSÉMY, L.³

¹ Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze

² Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

³ Národní ústav duševního zdraví

Citace: Běláčková, V., Janíková, B., Tomková, A., Vacek, J., Zábranský, T., Mravčík, V., Csémy, L. (2016). The Use of NSDs among Problem Drug Users – Prevalence, Patterns of Use, and Related Risks as a Challenge for Harm Reduction Programmes in the Czech Republic. *Adiktologie*, 16(2), 106–119.

VÝCHODISKA: Nové syntetické drogy se v České republice po uzavření tzv. Amsterdam shopů vyskytují ve specifických skupinách uživatelů. **CÍLE:** Cílem této analýzy je (a) zjistit vývoj v prevalenci užívání NSD mezi problémovými uživateli drog v regionech, kde jsou tyto látky rozšířené, (b) popsat charakteristiky populace zasažené užíváním NSD a důvody užití těchto látek, (c) identifikovat rozdíly mezi Prahou a dalšími regiony, (d) vyhodnotit hlavní rizika užívání těchto látek. Práce diskutuje možnosti a limity snižování škod v této populaci. **METODY:** Strukturovaný dotazník a polostrukturovaný dotazník v regionech Praha, Třebíč, Ostrava, Brno, Pardubice. Práce prezentuje rozdíly v regionech a mezi roky 2013 a 2014 s využitím metody χ^2 testu a kvalitativní analýzy dat. **VZOREK:** V roce 2013 bylo celkem získáno 271 dotazníků a 64 kvalitativních rozhovorů. V roce 2014 proběhlo druhé kolo sběru dat, kdy bylo

odebráno 195 dotazníků a 23 rozhovorů. 71 % dotazníků bylo získáno v Praze. 72,2 % byli muži, průměrný věk byl 32,9 let. **VÝSLEDKY:** Užití NSD během posledních 12 měsíců uvedla přibližně polovina z dotazovaných (52,4 % v roce 2013, 53,0 % v roce 2014). V Praze uvedlo v roce 2013 užití NSD 58,6 % respondentů, mimo Prahu to pak bylo 38,7%. V roce 2014 hlásilo užití nějaké NSD v posledních 12 měsících 57,6 % z klientů pražských programů, v ostatních regionech zmínilo užití NSD 23,7% (šlo převážně o opakované užití). Jednalo se o problémové uživatele drog, kteří vykazovali ve všech sledovaných indikátorech vyšší míru rizikového užívání než ti, kteří NSD v posledním roce neužili. **ZÁVĚRY:** NSD se u určité skupiny PDUs etablovaly, zpravidla jako jedna (z mnoha) užívaných látek. Prioritou by měl být oboustranný tok informací mezi uživateli (popř. službami, jež jsou s nimi v kontaktu) a tzv. systémem včasného varování.

KLÍČOVÁ SLOVA: PROBLÉMOVÍ UŽIVATELÉ DROG – NOVÉ SYNTETICKÉ DROGY – RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ – SNIŽOVÁNÍ ŠKOD

Došlo do redakce: 23 / LISTOPAD / 2015

Přijato k tisku: 9 / ÚNOR / 2016

Grantová dedikace: Příprava této publikace byla podpořena grantem Ministerstva zdravotnictví ČR NT/14064, grantem Ministerstva vnitra ČR VG20122015075 a projektem „Národní ústav duševního zdraví (NUDZ)“, registrační číslo CZ.1.05/2.1.00/03.0078, financovaným z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Redakční zpracování této publikace bylo finančně podpořeno z projektu č. JUST/2013/DPIP/AG/4774, „Nové psychoaktivní látky mezi problémovými uživateli drog – možnosti efektivních a komplexních zdravotních opatření v Evropě“, realizovaného v rámci programu EU „Drogová prevence a informovanost o drogách“.

Korespondenční adresa: Ing. Mgr. Vendula Běláčková, Ph.D. / vendulabelackova@gmail.com / Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, Apolinářská 4, 128 00 Praha 2